Σουφλίον 1 Νοεμβρίου 1939.

Ἀγαπημένη μου Δεσποινίς,

Ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας καὶ εὐχαρίστως σπεύδω νὰ ἀπαντήσω τὰ ἑξῆς:

Πρὸς νότον τῆς Ἀδριανουπόλεως, πέραν τοῦ Ἄρδα ποταμοῦ ὑπῆρχον, μέχρι τῆς χθές, ~~Πέντε~~ ὅλως ἑλληνικώτατα χωριά, τὸ Βοσνοχώριον, Καραγάτσιον, Νιμιτζεδέσιον (Ντεμίρ-Τάς), Τσιορέκ-κιοϊ καὶ Ρύζια, ὅλα μὲ τὰ ἴδια ἤθη καὶ ἔθιμα, κοινὴν ἐνδυμασίαν, τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα, τὴν εὐφυΐαν, τὴν ἐργατικότητα καὶ τὴν κρασοκατάνυξιν. Ἐξ αὐτῶν τὸ μεγαλύτερον καὶ ἀκμαιότερον ἦτο τὸ Βοσνοχώριον, ἀριθμοῦν κατὰ τὰς τελευταίας του ἡμέρας περὶ τὰς ὀκτακοσίας οἰκογενείας. Οὐδὲν τῶν χωρίων τούτων, ὡς ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, ἀναφέρεται που, ἐκτὸς τοῦ Νιμιτζεδεσίου, ὅπου, καθὰ ἱστορικῶς εἶναι γνωστόν, ἐφυλακίσθη ὁ αἰχμάλωτος βασιλεὺς τῆς Σουηδίας Γουσταῦος ὁ ΙΒ΄. Ἐπίσης μνημονεύεται τὸ μικρὸν πέραν Ἀνατ. τῆς Ἀδριανουπόλεως χωρίον Ἀρναούτ-κιοϊ εἰς τὴν Γεωγραφίαν τοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν

ὡς Ἀρβανιτοχώριον. Τοῦτο δὲ ἦτο μέγα, ὡς φαίνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ποὺ ἔχει. Ὅταν ἐπεσκέφθην τὸ χωρίον τοῦτο κατὰ τὸ 1880 εἶχε μόλις 18–20 οἰκίας. Ἂν καὶ Ἀρβανιτοχώριον, οἱ κάτοικοί του κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐπισκέψεώς μου ὡμίλουν μόνον ἑλληνικά, ἐνῷ ὅλα τὰ ἄλλα Ἀλβανικὰ χωριὰ τῆς Θράκης (ἐννέα) ὁμιλοῦν, μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμη, ὡς ἔχουν μητρικὴν γλῶσσαν τὴν Ἀλβανικήν.

Ἐξ ὅσων ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν τεκμήριον, ὅτι τὸ Βοσνοχώριον (Μποσνιάκ-Κιοϊ) ἀπῳκίσθη ἀπὸ Βοσνίους, ἐξελληνισθέντας ἀργότερον μὲ τὴν ἐπιρροὴν τῆς Μεσημβρίας καὶ τοῦ ἀκμάζοντος ἑλληνισμοῦ. Ποῦ τὸ βρῆκε ὁ αὐτοκράτωρ Μισαηλοβίτς, ὀφείλει νὰ τὸ εἴπῃ.

Τὸ δεύτερον ζήτημα, δηλαδὴ ἡ καταγωγὴ τοῦ ἰατροφιλοσόφου Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μου, λελυμένον. Εἰς τὸν σπανώτατον — δυστυχῶς — τόμον ἡμῶν τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Θράκης Ἀδριανουπό-

Τελικῶς εἶναι γνωστόν, ὅτι ὁ πατὴρ μὲν τοῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ ἦτο Βοσνοχωρίτης, ἡ δὲ μήτηρ του ἀπὸ τὸ παράλιον Κιρισχανέ, κείμενον ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ Βοσνοχωρίου, ἀπὸ τὸ ὁποῖον τὸ χωρίζει ὁ ποταμὸς Ἄρδα. Τὸ Κιρισχανέ εἶχε καὶ ἀρχοντικὰς καὶ πλουσίας οἰκογενείας, ἀπὸ δὲ κατήγοντο οἱ ἀείμνηστοι μητροπολῖται Νικομηδείας Ἀλέξανδρος καὶ Λιτίτσης Νικόδημος, ἀμφότεροι λαμπρὰ ἱεραρχῶν ἐπαξίων καὶ φιλομούσων. Ὁ Καραθεοδωρῆς δὲν ἤκμασεν εἰς πολὺ ἀρχαιοτέραν ἐποχήν, εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι ἦτο σπουδαστὴς τοῦ Γυμνασίου Ἀδριανουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1818–1824. Ἀλλὰ ὀλίγα ἀκριβῶς ἔτη ἀργότερον ἐμαθήτευσαν εἰς τὸ φημισμένον ἐκεῖνο σχολεῖον οἱ Καλόσων λόγιοι καὶ διδάσκαλοι καὶ ἀρχιερεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ μακαρίτης πατήρ μου, ὅστις, ὅταν μὲ τὸν ἀδελφόν μου Περικλῆ εἴμεθα μαθηταὶ εἰς τὸ Γυμνάσιον, διὰ νὰ κινήσῃ τὸν ζῆλον μας εἰς τὰ γράμματα,

μας ἔφερε πάντοτε τό ὑπόδειγμα τοῦ Στεφάνου Καραθεοδωρῆ, ὁ ὁποῖος "διά τῆς ἀκριβείας του, ἄν καί Βοσνοχωρίτης ἦτο διάσημος ἰατρός, φιλόσοφος καί πολιτικός".

Εἰς ἐπίσχυσιν τοῦ λόγου τοῦ πατρός μου ἤρχετο καί ὁ πατήρ δύο συμμαθητῶν μου, τοῦ Θεοδώρου καί Δημητρίου Σωτηριάδου, τῆς μεγάλης καί ἀρχοντικῆς αὐτῆς οἰκογενείας τῆς Ἀδριανουπόλεως, γνωστῆς κυρίως ὡς οἰκογενείας Φασουλᾶ. Ὁ Γέρω Φασουλᾶς, στενός συγγενής τῶν Καραθεοδωρῆ, μας ἔλεγε, ὅτι πράγματι ὁ Στέφανος εἶχε πατέρα Βοσνοχωρίτη. Τό δέ σπουδαιότερον, εἶπε, ὅτι αἱ οἰκογένειαι Φασουλᾶ εἶχον ὡς κληρονομικήν ἰδιοκτησίαν μεγάλον λαχανόκηπον πλησίον τῆς Ἄρδας, δηλαδή εἰς τήν περιοχήν τοῦ Βοσνοχωρίου. Θά εἶχαν ἀναμφισβητήτως καί ἡ οἰκογένεια Καραθεοδωρῆ ἐκεῖ κτήματα ἰδικά της.

Ταῦτα τά ὀλίγα καί ἐλπίζω νά Σᾶς ἱκανοποιήσουν ὁπωσδήποτε.

Μέ πολλήν ἐκτίμησιν καί ἀγάπην
Ὑμέτερος πάντοτε
Κ. Κουρτίδης

Ελ 21/3/1959 Αθ